

**Likabehandlingsplan/plan mot
kränkande behandling för
Ölmstads skolområde
grundskola F-6
och fritidshem**

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Vision	3
Syfte, uppföljning av föregående läsår.....	3
De sju diskrimineringsgrunderna	3
Vad står begreppen för - förtydligande information med exempel	4-5
Vad säger lagen?	5-7
FN:s barnkonvention	5-6
Salamancadeklarationen.....	6
Skollagen.....	6
Socialtjänstlagen.....	7
Diskrimineringslagen	7
Arbetsmiljölagen	7
Brottsbalken	7
Läroplan för det obligatoriska skolväsendet och fritidshemmet-Lgr 11	8
Samverkan med elever/barn.....	8
Beskrivning av utbildningsenheten.....	9
Kartläggning och nulägesanalys.....	9-12
Våra metoder	13
Förebyggande åtgärder.....	13
Rutiner för akuta situationer	15
Resurser.....	15
Kommunikation	15
Information.....	16
Ansvarsfördelning.....	16
I förebyggande syfte.....	16
Att tänka på.....	16
Följande händer om personal kränker barn/elev.....	17
Personalens kompetensutveckling.....	17
Denna plan är upprättad av.....	17
Sammanställning av uppföljning och utvärdering.....	18

Bilagor

1. Överenskommelse mellan Ölmstad/Örserums skola och vårdnadshavare
2. Personalens värdegrund
3. Ordnings- och umgängesregler samt respektera regler
4. Trivselregler för skolskjutsen
5. Att kartlägga klassen
6. Exempel på enskilt samtal med mobbaren och uppföljningssamtal
7. Blankett för kommunikation
8. Utredning vid mobbning
9. Anmälan om kränkande behandling
10. Konflikt hanteringsplan

Inledning

Denna likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling gäller för alla verksamheter vid Ölmstads skolområde, det vill säga fritidshem, förskoleklass och skola.

Vision

På VÅRT skolområde ska inga barn eller elever bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling. Vi har en skola och fritidshem där alla barn och vuxna har en god arbetsmiljö och känner sig trygga och mår bra, vilket är en förutsättning för att lära och utvecklas.

Syfte

Likabehandlingsplanen syftar till att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning samt att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.

Nu gällande plan

Denna plan är reviderad och upprättad för läsåret 2015/2016.

Uppföljning från föregående år

Vi upplever att vår plan för läsåret 2014/2015 har fungerat bra, men fortfarande behöver vi arbeta för att den blir en än mer naturlig del i vardagsarbetet. Alla elever har under innevarande läsår 2014/2015 deltagit i en kamratkurs. På vårterminen har elever från åk. 1-5 under ledning av speciallärare och skolsköterska deltagit i kamratkurs varannan vecka, med efterföljande övningar i respektive klass.

De sju diskrimineringsgrunderna

De sju diskrimineringsgrunderna är:

- 1. Ålder**
- 2. Sexuell läggning** – homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning
- 3. Funktionsnedsättning**- varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga
- 4. Religion eller annan trosuppfattning**
- 5. Etnisk tillhörighet** – att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung eller hudfärg. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.
- 6. Könsoverskridande identitet eller uttryck**
- 7. Kön**

I vårt jämställdhetsarbete ska vi arbeta för likabehandling och då är det viktigt att beakta ovanstående diskrimineringsgrunder i det dagliga arbetet.

Vad står begreppen för - förtydligande information

Åldersdiskriminering omfattar all, unga som gamla och ingen får diskrimineras eller trakasseras på grund av ålder. **Exempel** - Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]

Sexuell läggning är homosexualitet, bisexualitet och heterosexualitet. **Exempel** - Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]

Funktionsnedsättning kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella och påverka livet på olika sätt. **Exempel** - Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är en jävla CP." [trakasserier]

Religion och annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller samband med religiös åskådning. **Exempel** - Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]

Etniska kränkningar kan vara rasism och främlingsfientlighet som ligger till grund genom exempelvis människor med annan etnisk bakgrund än den som utför kränkningen. Kränkningarna kan ta sig olika uttryck. **Exempel** - Thomas, som är mörkhyad, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses i diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Den nya grunden infördes för att uppnå ett heltäckande diskrimineringskydd för samtliga transpersoner. Transpersoner är ett paraplybegrepp för ett antal olika transidentiteter som exempelvis transvestiter, intersexuella (personer som fötts med oklar könstillhörighet) samt inter- och transgenderpersoner (definierar sig bortom kön eller inte inom de traditionella könsidentiteterna). **Exempel** - Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]

Kön - Exempel - Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]

Diskriminering: ett övergripande begrepp för negativ och kränkande behandling av individer eller grupper av individer utifrån diskrimineringsgrunderna (kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.)

Direkt diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas i förhållande till andra om missgynnandet har samband med de sju diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering innebär att ett barn eller elev missgynnas genom tillämpning av bestämmelser, kriterier eller förfaringssätt (handlingssätt) som framstår som neutrala men som i praktiken särskilt missgynnar ett barn eller elev enligt de sju diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling delas in i: trakasserier och annan kränkande behandling

Trakasserier och kränkande behandling handlar om ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när man kommer)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, fotografier, msn och meddelanden på olika webbcommunities).

Kränkande behandling: ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som saknar koppling till någon av diskrimineringsgrunder. Det kan vara att retas, mobba, frysa ut någon, knuffas eller rycka någon i håret. Skolans personal måste ibland tillrättavisa en elev för att skapa en god miljö för hela klassen. En befogad tillrättavisning är inte en kränkning i lagens mening, även om eleven ifråga kan uppleva det som kränkande.

Trakasserier: är ett utträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna. (ålder, kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck). Trakasserier kan ske både elever emellan och när en vuxen i skolan utsätter en elev. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det kan även vara fråga om ignorerande, utfrysning eller att någon visslar, stirrar eller gör kränkande gester och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Det är trakasserier även när en elev kränks på grund av en förälders eller syskons sexuella läggning, funktionsnedsättning med mera.

Sexuella trakasserier: Trakasserier kan också vara av sexuell natur och är då kränkningar som anspelar på kön och sexualitet och kan handla om ovälkomna beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade och upplevs som kränkande.

Mobbning är en upprepade negativ handling under en längre tid när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Upprepade tillfällen betyder att mobbningen ska ske flera gånger under en viss tid. Enstaka tillfällen är inte mobbning.

En längre tid betyder: att det måste äga rum under en tidsperiod som är längre än till exempel en rast eller en dag. Det ska vara en kontinuerlig handling riktad mot en enskild person.

Repressalier betyder att personalen inte får utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Repressalieförbudet finns i 2 kap. 18 § diskrimineringslagen

Vad säger lagen?

FN:s barnkonvention

Konventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid skall komma i främsta rummet.

Barnkonventionen accepterades av FN för snart 20 år sedan, i november 1989. Tanken med konventionen är att skapa ett samhälle som i alla sammanhang respekterar barnen. Den ska också stärka barns roll både i familjen och i samhället i stort. I och med barnkonventionen så har nästan alla världens länder sagt att de ska

sträva åt samma mål. Alla länder som skrivit under konventionen måste se till att det alla i landet följer de regler som finns.

Barnkonventionen består av 54 så kallade artiklar. De artiklar som skollagens 6 kapitel framför allt grundar sig på är:

Artikel 2: Alla barn har lika värde och lika rättigheter. Inget barn ska diskrimineras. Det innebär bland annat att barn inte får diskrimineras på grund av exempelvis härkomst, funktionsnedsättning eller religion. Vidare får inte barn diskrimineras i förhållande till vuxna eller andra barn.

Artikel 3: Barnets bästa ska komma i främsta rummet, i alla situationer där åtgärderna på något sätt påverkar barn. Det gäller till exempel barnets utbildning, välfärd och hälsa.

Artikel 6: Handlar om att skapa en miljö för barnet som ger bästa tänkbara möjligheter till överlevnad och utveckling.

Artikel 12: Handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller barnet.

Artikel 19: Alla barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, utnyttjande och vanvård när de är i föräldrarnas, andra vårdnadshavares eller annan persons vård. Samhället ska ha olika sociala program för att ge barnet och den som har hand om barnet stöd, liksom på andra sätt arbeta förebyggande.

Artikel 28: Alla länder som skrivit under barnkonventionen ska göra så det är ordning i skolan, utan att kränka barn och elevers värdighet.

Salamancadeklarationen

Handlingsram för undervisning av elever med behov av särskilt stöd.

Skollagen

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan främja jämställdhet mellan könen, aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden.

Åtgärder mot kränkande behandling skollagen 6 kap (2010:800) innebär för alla våra verksamheter att:

- målmedvetet arbeta mot kränkande behandling av barn/elever.
- genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att barn utsätts för kränkande behandling.
- upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.
- planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året.
- redogöra för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

- barn/elever ska vara delaktiga i arbetet med att ta fram planen.
- personal får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling
- om en personal får kännedom om ett barn eller elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla det till rektor som är skyldig att anmäla detta till huvudman.
- personal får inte utsätta barn/elev för repressalier

Socialtjänstlagen

Verksamheter som berör barn och ungdom är skyldiga att göra anmälan till socialtjänsten enligt 14 kap. § 2 i socialtjänstlagen. Det innebär att all personal är skyldig att genast göra anmälan om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialtjänsten måste ingripa till ett barns skydd. Skyldigheten är ovillkorlig och får inte övervägas av den anmälningsskyldige.

Diskrimineringslagen (SFS 2008:567)

Diskrimineringslagen motverkar diskriminering och på andra sätt främjar lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Det innebär för alla våra verksamheter att:

- arbeta målmedvetet med att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder. Det innebär att förskolorna ska göra allt för att ingen ska bli diskriminerad eller trakasserad.
- göra allt den kan för att förebygga och förhindra att något barn utsätts för trakasserier som har samband med någon av ovanstående diskrimineringsgrunder.
- varje år upprätta en likabehandlingsplan som innehåller en översikt över det som behöver göras för att främja lika rättigheter och möjligheter för barn, dels förebygga och förhindra trakasserier.

I 3 kap. 16 § Diskrimineringslagen (2008:567) framgår det att likabehandlingsplanen ska upprättas varje år. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja elevers lika rättigheter möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning, dels för att förebygga och förhindra trakasserier.

Arbetsmiljölagen

AFS 1993:17 Kränkande särbehandling i arbetslivet

Kränkande särbehandling kan inte accepteras i vår verksamhet.

Brottsbalken

Strafflagarna i brottsbalken gäller även i skolan. I brottsbalken finns inte mobbning eller kränkande behandling som särskilda begrepp, men där ges exempel:

- Misshandel
- Förtal

- Olaga hot och tvång
- Sexuellt ofredande
- Ofredande
- Hets mot folkgrupp
- Trakasserier

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet och fritidshemmet – LGR 11

Ingen ska skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Skolans mål är att varje elev:

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstagande grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter
- respekterar andra människors egenvärde
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa andra människor
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och

Alla som arbetar i skolan skall:

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen.
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt

---

Samverkan med elever/barnen

Ölmstads skolområde

Eleverna har varit med om att upprätta, följa upp och se över planen genom: trivsel- och trygghetsenkäter, samtal i klasserna, använt "husmodellen" genom att använda våra ritningar över hus och gård, föräldramöte, utvecklingssamtal och kamratkurs.

Beskrivning av utbildningsenheten

Ölmstad - Skola åk. F-6

Ölmstadskolan är en landsbygdsskola för årskurserna F-6 med 174 elever. Skolan är enparallellig och ca 75 % av eleverna åker skolskjuts till och från skolan. Varje morgon, innan skolstart, finns det personal ute på skolgården. Skolans närmiljö erbjuder goda möjligheter till så väl lek som inläring. För att det ska vara en trygg miljö på rasterna har vi personal ute enligt synligt uppsatt schema.

Ölmstad - Fritidshem

På fritidshemmet är det ca 90 barn som är uppdelade åldervis på två avdelningar. Fritidshemmets närmiljö erbjuder goda möjligheter till så väl lek som inläring. Personalen på fritidshemmet värnar om barnens fritid, med detta menas att barnens tid består av både styrda och frivilliga aktiviteter. Fritidshemmet arbetar för att barnen ska känna trygghet och glädje under deras fritidshems tid.

Örserum - Skola åk. F-6

Örserumsskolan är en liten landsbygdsskola för årskurserna F-6 med 42 elever. Skolan är enparallellig och klasserna är åldersintegrerade med årskurserna F-2, 3 och 5-6, många elever åker skolskjuts till och från skolan. Varje morgon, innan skolstart, finns det personal på förskolan eller skolmåltdpersonal som tar emot eleverna. Skolan har väl anpassade lokaler. Skolgården och närmiljön erbjuder goda möjligheter till så väl lek som inläring. För att det ska vara ett trivsamt klimat på rasterna finns personal ute enligt synligt uppsatt schema.

Örserum - Fritidshem

På fritidshemmet är det ca 20 barn. Skolmåltden serverar frukost till fritidshemmets tidiga barn. Fritidshemmets närmiljö erbjuder goda möjligheter till så väl lek som inläring. Personalen på fritids värnar om barnens fritidshems tid, med detta menas att barnens tid består av både styrda och frivilliga aktiviteter. Fritidshemmet arbetar för att barnen ska känna trygghet och glädje under deras fritidshems tid.

Kartläggning och nulägesanalys - ÖLMSTAD

Fritidshem - Ölmstad

Så här ser det ut hos oss:

1. Vi har en stor skolgård med två olika skogsområden där barnen kan leka under fritidshemstiden. Den större skogen är bara till för de äldre barnen.
2. Vi har en öppen inomhusmiljö. Vi har många barn på vårt fritidshem vilket gör att våra inomhusytor inte räcker till för båda avdelningarna samtidigt.
3. Ibland kan några barn känna sig otrygga vid toalettbesök. Detta beror på olika saker, dels på osäkerhet inför toalettbesök men också att inte våga låsa utan hellre vill ha någon utanför.
4. I kapprummet vid matsalen och textilsløjden kan det ibland uppstå konflikter.

Mål/Vad vill vi:

1. Att barnen ska känna sig trygga i de olika utomhusytorna.
2. Vi vill ha en fungerande inomhusverksamhet där vi inte känner oss stressade över hur många vi är.
3. Vi vill att barnen skall känna sig trygga då de skall använda toaletten.

4. Att ha en lugn miljö för barnen innan och efter måltider.

Hur ska vi nå målet?

1. De mindre barnen är endast tillåtna att vara i den mindre skogen som ligger närmare skolgården där flera av pedagogerna är. Pedagogerna bär gula västar och har en god uppsikt över barnen. De äldre barnen får vara i den större skogen dit pedagogerna cirkulerar.
2. Vi bedriver mycket av vår verksamhet ute. Vi använder inomhusytorna växelvis jämt fördelade mellan avdelningarna.
3. Pedagogerna följer med de barn som inte känner sig är trygga med sitt toalettbesök. Vi låter även barnen hjälpa varandra genom att stå utanför toalettdörren så att barnen inte behöver låsa.
4. Inför frukost och mellanmål ser vi till att en pedagog går i förväg för att ta emot barnen i matsalen.

När ska det vara klart?

Pågående arbete under läsåret

Hur ska åtgärderna utvärderas?

I arbetslaget

Skolan F-3 – Ölmstad

Så här ser det ut hos oss:

1. Ibland kan elever känna sig otrygga i skolskjutsbussen.
2. Omklädningsrummen kan vara ett rum där konflikter uppstår.
3. I kapprummet vid matsalen och textilslöjden kan det uppstå konflikter.
4. Det förekommer svordomar på rasterna.

Mål/Vad vill vi:

1. Att alla elever ska kunna åka till skolan utan att känna sig rädda för någon kamrat i bussen. De skall sitta säkert i bussen med bälte på sig.
2. Att både pojkarnas och flickornas omklädningsrum ska vara tryggt.
3. Att ha en lugn miljö för barnen innan de ska äta eller gå till textilslöjden.
4. Att eleverna använder ett vårdat språk.

Hur ska vi nå målet?

1. Varje läsårsstart har vi en skolskjutsgenomgång med elever, chaufförer, rektor och de elever som är berörda. Vid incidenter i bussen kallas berörda till ett möte med rektor och föräldrar informeras. Rektor är ansvarig för att boka tid för möte med skolskjutsbolaget. Personalen möter upp morgon och efter skolans slut vid skolbussen. Personalen ansvarar för att göra ett schema för skolbussen.
2. Två vuxna finns alltid med i omklädningsrummet innan och efter F:s idrottslektion. För klass 1-3 går ansvarig undervisande lärare mellan pojkarnas och flickornas omklädningsrum.
3. Ansvarig lärare följer sin klass till matsalen. Några elever åt gången släpps in i kapprummet för att undvika trängsel.
4. Personalen arbetar kontinuerligt med att göra eleverna uppmärksamma på att använda ett vårdat språk både till varandra och till vuxna.

När ska det vara klart?

Pågående arbete under läsåret

Hur ska åtgärderna utvärderas?

I arbetslaget och elevrådet

Skolan 4-6 - Ölmstad

Så här ser det ut hos oss:

1. Det förekommer svordomar och verbala kränkningar.
2. Trivselreglerna i skolskjutsarna följs inte alltid.
3. Arbetsron i klassrummen och arbetsrummen kan förbättras.
4. Det är högljutt och rörigt i korridoren.

Mål/Vad vill vi:

1. Att eleverna använder ett vårdat språk.
2. Att eleverna upplever trygghet och lugn och ro i skolskjutsarna.
3. Att få en bra arbetsro i klassrummen och i grupprummen.
4. Att det blir en lugn miljö i korridoren.

Hur ska vi nå målet?

1. Personalen arbetar kontinuerligt med att göra eleverna uppmärksamma på att använda ett vårdat språk både till varandra och till vuxna.
2. Vid varje läsårsstart har vi en skolskjutsgenomgång med elever, chaufförer, rektor och de elever som är berörda. Personalen finns på skolgården på morgonen
3. Fortsätta arbetet med elevansvar enligt den modell som skapades under läsåret 2014/2015. Titta på schemalaggningen så att vi skapar fler lediga utrymmen under skoldagen för att ha möjlighet att dela klasserna.
4. Fortsätta arbetet med elevansvar enligt den modell som skapades under läsåret 2014/2015.

När ska det vara klart?

Pågående arbete under läsåret

Hur ska åtgärderna utvärderas?

I arbetslaget och elevrådet

Kartläggning och nulägesanalys - ÖRSERUM

Fritidshem - Örserum

Så här ser det ut hos oss:

5. Vi har barn i gruppen som har svårt att turas om och att lyssna på andra.
6. Vi har en inomhusmiljö som främjar olika lekar, det är inte alltid många elever på fritidshemmet men osämja kan ändå uppstå.
7. Ibland får någon/några inte vara med i leken.

Mål/Vad vill vi:

5. Att barnen skall respektera allas lika värde. Vi vill att de skall vilja berätta om olika ställningstaganden men också vilja lyssna till andras tyckanden/berättelser.
6. Vi vill ha en fungerande inomhus verksamhet, där alla barnen känner sig trygga med varandra och lär sig att lösa en konflikt.
7. Vi vill att eleverna skall var öppna för nya kompisar i leken men också att de skall känna en viss medvetenhet då man säger nej till en kompis.

Hur ska vi nå målet?

5. Vi tränar på att berätta och lyssna för/på andra i samlingar. Vi visar tydligt när ett barn avbryter ett samtal och vi turas om i vilken ordning barnen går ner till mellanmålet.
6. Vi växlar vår inomhusverksamhet med lika mycket utomhusverksamhet. Fritidshemmets pedagoger använder sig kontinuerligt av den konflikthanteringsplan som finns.
7. Vi pedagoger skall tillsammans med eleverna utveckla regler för vår samvaro på fritidshemmet. Vi skall också aktivt prata om när det är ok att vara med och när det kanske inte passar.

När skall den vara klar?

Det är ett pågående arbete under läsåret.

Hur ska åtgärderna utvärderas?

I arbetslaget.

Skolan F-6 – Örserum

Så här ser det ut hos oss:

8. Det kan ibland uppstå konflikter på skolgården mellan eleverna.
9. En del barn har ibland svårt att ta sig in i leken.
10. Under skolåret har någon elev känt sig utsatt för kränkning.

Mål/Vad vill vi:

8. Vi vill ha en fungerande utomhusmiljö, där alla barnen känner sig trygga med varandra och där de kan lär sig att lösa en konflikt.
9. Att alla barn skall känna trygghet och glädje då de väljer aktivitet/lekkamrat.
10. Vi vill skapa en trygg förskole- och skolmiljö och stärka respekten för allas lika värde

Hur ska vi nå målet?

8. Vi har ett fungerande rastvaktssystem. Rastvakten cirkulerar runt skolgården och då det uppstår konflikt är pedagogen väl förtrogen med den konfliktplan som finns på skolan.
9. Vi pedagoger skall hjälpa eleven att komma in i leken och göra eleven uppmärksam på vad eller vilka barn som det finns möjlighet att leka med.
10. Vi skall ha goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Vi ska påbörja utredning genast när det kommit signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt. Detta gör vi genom att ha ett bra antimobbningsteam som består av undervisande lärare och personal från elevhälsan, samt att öka observationer på rasterna.

När skall den vara klar?

Det är ett pågående arbete under läsåret.

Hur ska åtgärderna utvärderas?

I arbetslaget.

Våra metoder

- Quadriceps - förebyggande arbete utifrån bl. a Bengt Bohlins material.
- EQ-trappan- förebyggande arbete utifrån bl. a Sofia Norbergs material.
- Olweusprogrammet- Kartläggning i klass och av utredning av kränkande behandling.
- Samtal med elever utifrån boken " Att stoppa mobbning går"
- Kommetmetoden vid enskilda händelser.
- Cope-metoden (The Community Parent Education) används ibland i föräldragrupper/möten för att skapa struktur i samarbetet föräldrar - skola.
- Tar vid behov hjälp av kommunens barn- och elevombudsman.

För att förebygga diskriminering, *trakasserier* och *kränkande behandling* arbetar vi på följande sätt:

Grundskola och fritidshem

- **Elevhälsoteam** (EHT) ingår rektor, speciallärare, specialpedagog, skolsköterska och kurator. EHT på Ölmstads skolområde träffas varje vecka, varav 3 tillfällen/termin avser Örserumsskolan. Vid dessa träffar diskuteras aktuella ärenden. En gång/läsår har varje klasslärare en klasskonferens tillsammans med elevhälsoteamet liksom vid stadiebyte sker det alltid en överlämningskonferens.
- **Fadderverksamhet** finns i Ölmstad över årskurserna F-6. Som exempel äter olika åldersgrupper tillsammans, läser ihop, och gör någon rastverksamhet. I Örserum träffas årskurserna ex. genom måbradag, friluftsdagar.
- **Familjegrupper** (ex. delfiner, leoparder, hajar) finns i Ölmstad och består av elever från alla årskurser och arbetar tillsammans vid olika temadagar och idrottsdagar.
- **Lekgrupper** används regelbundet för att eleverna skall lära sig att umgås i olika gruppansättningar.
- **Hemliga kompisar** används vid tillfälle i klasserna
- **Temadagar** finns under året med olika tema ex. må bra, FN-dagen.
- **Ordnings- och respekteraregler** - I början av varje läsår arbetar vi intensivt med våra respekteraregler och ordningsregler (se bilaga 3) under två veckor därefter sker redovisning vid första kunskapssamlingen för läsåret. Därefter bearbetas/aktualiseras reglerna genom EQ-arbete, elevråd, kunskapssamlingar, gemensamma teman och olika aktiviteter under året.
- **Likabehandlingsarbetet** ska vid tillfälle finnas med som punkt vid personalens APT (arbetsplatsträff). Eleverna är med och ser över riskområden och diskuterar planen vid olika tillfällen.
- **Värdegrundsarbete och EQ arbete** finns med under hela året och sker kontinuerligt i klasserna för att skapa trygghet och förhindra diskriminering och trakasserier.
- **God kamratutbildning** genomförs i alla klasser under höstterminen 2015.
- **Personalens värdegrund** - vi arbetar tillsammans med följande rubriker för att: **Alla barn ska bli sedda! Alla barn kan lära! Ha höga förväntningar och visa empati! Ha klara gränser och tydlig vuxenroll!** (se bilaga 2)
- **Rastvaktsschema** finns väl synligt anslaget.

- **Morgonvakt** finns vid båda skolorna för att möta upp de elever som kommer innan skolan börjar på morgonen. I Ölmstad ansvarar lärarna för detta och i Örserum ansvarar köket mellan 07:30-07:50 därefter ansvarar pedagogerna för respektive klass.
- **Klassråd och elevråd.** Före ett elevråd har varje klass ett klassråd. Elevrådet består av två elever från varje klass 1-6. Elevrådet träffas en gång/månad tillsammans med rektor. Klassråd skall ske minst två gånger/månad. Punkter ur likabehandlingsplanen finns med vid vissa elevrådsmöten.
- **Kunskapssamling** är utlagt tre gånger/termin i syfte att ge kunskaper, skapa samarbete, sammanhang, självkänsla, en VI - känsla och att det är VÅR skola för alla elever och personal. Rektor leder samlingen. Innehållet ansvarar olika årskurser för. Klasserna ska redovisa något arbete för att dela med sig olika kunskaper.
- **Skolskjutsen** har utarbetade regler (se bilaga 4). Vid varje läsårsstart sker en säkerhetsgenomgång med chaufförerna. Vid behov sker dessutom en träff med alla skolskjutsåkande elever, rektor och chaufförer.
- **Utvecklingssamtal** med bedömningsunderlag handlar också om hela barnets skolsituation. Går barnet på fritidshemmet sker en samordning inför samtalet med fritidshemspersonalen.
- **Samarbete/samverkan** sker med och mellan alla verksamheter på olika sätt för att skapa en trygghet för alla barn och elever. Det sker genom exempelvis att åk. 6 elever äter tillsammans med 4-5 åringarna, samordning av lokaler och att skolans elever går in på förskolan för att följa verksamheten för de yngre barnen.
- **Trivselenkäter** genomförs av skolans elever vid ett tillfälle/termin. På fritidshemmen genomförs trivselenkäter 1 gång per läsår som sedan utvärderas av pedagogerna och EHT.
- **Brukarenkät för föräldrar** sker en gång/läsår utifrån utbildningsförvaltningens (utvalda åldersgrupper).
- **Närvaro** förs varje dag av ansvarig klasslärare. På eftermiddagen ska också fritidshemmen föra närvaroanteckningar.
- **"Husmodellen"** dvs. skolans ritningar över lokaler och utegård har använts för att kartlägga var eleverna upplever att det sker flest kränkningar, konflikter och bråk.
- **Konflikthanteringsplan** – Ölmstads skolområde har utarbetat en handlingsplan som bland annat beskriver förhållningssätt och arbetsgång vid uppkomna konflikter mellan elever. (bil. 11)
- **Dokumentation** gör all berörd personal vid incidenter som gäller kränkande behandling samt vid disciplinära åtgärder. Vi använder blanketter som är framtagna av Jönköpings kommun och finns på kompassen. (bil.X) I dokumentationen ska det framgå vilket datum, vad som har hänt, vilka som varit inblandade, orsak, bakgrund. Allt ska skrivas i fullständiga meningar så att andra kan läsa och förstå. **Det ska framgå vad VI har gjort.**

Rutiner för akuta situationer/utredning

Den som uppfattar eller får kännedom om att kränkande behandling förekommer har **HANDLINGSPLIKT! ALLA har en skyldighet att agera!**

Det är det utsatta barnet som avgör om ett beteende eller en handling är oönskad eller kränkande. Barnets upplevelse får inte avfärdas. Vem barnet än tar kontakt med så har hon/han rätt att bli tagen på allvar samt att få stöd och hjälp. Åtgärderna ska i möjligaste mån ske i samråd med barnet.

Enheten är skyldig att anmäla kränkande behandling till områdeschefen. (bil.10)

I skolan och fritidshemmet

- Ansvarig för vuxenteamet kontaktas direkt.
- Vuxenteamet/klasslärare samtalar med berörda elever (se bilaga 8).
- Vuxenteamet har ett enskilt samtal med den som är utsatt och den/de som utsätter. (se bilaga 8).
- Uppföljningssamtal (se bilaga 8) med förövaren ska ske en vecka efter avslutningssamtal ska utföras efter två veckor. Ansvarig är vuxenteamet.
- Med offret ska daglig kontakt hållas, ansvarig är vuxenteamet/klasslärare.
- Uppstår det eller misstanke om någon form av kränkande behandling eller upprepande konflikter ska det göras en kartläggning av klassen (se bilaga 5).
- Ansvarig lärare kontaktar berörda föräldrar så fort det är möjligt.
- Samtal sker mellan förälder, lärare och barn/elev. Föräldrar kallas till skolan.
- Vuxenteamet samtalar med de berörda lärarna.
- Ansvarig personal anmäler ärendet till rektor.
- Allt dokumenteras noga.
- Ansvarig för uppföljning är ansvariga vuxna. Uppföljning sker alltid.

Det är viktigt att få fram fakta om den kränkande behandlingen. Varje enskilt samtal med den/de som utsätter någon annan ska bygga på fakta.

Upphör inte kränkningarna händer följande:

1. Barnets/elevens situation diskuteras och bearbetas av elevhälsoteamet (EHT).
2. Barnet/elevens situation tas upp i samtal, vilket kan leda till en utredning för ett ev. beslut om åtgärdsprogram.
3. Vid behov kontaktar rektor socialtjänsten eller polismyndigheten.

- Utredning vid mobbning (se bilaga 8)
- Exempel på samtal och uppföljningssamtal (se bilaga 6)
-

Resurser

För att främja arbetet med lika behandling finns på rektorsenheten avsatt resurser för innevarande läsår.

Kommunikation

Vid första föräldramötet vid läsårsstart, presenteras planen för föräldrarna. Föräldrarnas ansvar är att gå igenom den förkortade versionen av planen (se bilaga1) som också finns i skolkatalogen.

Information ges till:

- Till nyanställda vid introduktionssamtal
- Till nya elever och föräldrar
- Till samtliga elever/barn minst en gång/läsår
- Studerande/prao/andra elever
- Via hemsidan och Skolkompassen

Ansvarig

Rektor/
Berörd personal
Berörd personal
Berörd handledare
Rektor/

Ansvarsfördelning

ALL personal SKA aktivt arbeta med det förebyggande arbetet och vara väl insatt i Likabehandlingsplanens kartläggning och nulägesanalys.

Rektor har huvudansvaret för att främja lika behandling..

Målen ska kommuniceras med personal/ arbetslag i skola, fritidshem. All personal som misstänker, upptäcker eller får kännedom om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling är skyldig att:

- Omgående agera för att förhindra fortsatt kränkande behandling, meddela och informera snarast ansvarig personal, vuxenteam och EHT.
  - Uppmärksamma vad som händer på raster, i omklädningsrum, korridorer etc.
  - Alltid informera rektor.
-

I förebyggande syfte

Läraren ska:

- Visa intresse för barnets/elevens personliga situation i skolan, fritidshemmet, hemmet och fritiden. Samtidigt ska barnets/elevens rätt till integritet respekteras.
  - Utgår från att varje barn/elev kan och vill ta personligt ansvar för sin inläring och sitt arbete, allt efter förmåga och mognad.
  - Uppmuntra och ge beröm
  - Ha en öppen kontakt med hemmen.
-

Att tänka på

Påminn alla barn/elever i början på det nya läsåret att berätta för någon vuxen om de eller någon annan är otrygg, mobbad eller kränkt. Påpeka att det inte är skvaller utan att hjälpa. Berätta att vi har en särskild grupp som arbetar mot mobbning. Tillåt aldrig nedsättande kommentarer, suckar, miner eller liknande mot något barn/elev. Hjälp barn/elever med att välja lag eller grupp. Inbjudningskort delas inte ut i skolan om inte alla i gruppen/klassen får en inbjudan. Observera tysta och tillbakadragna barn/elever. Studera hur kamraterna behandlar dem.

Följande händer om personal kränker elev/barn

- Det är ALLAS skyldighet och ansvar att REAGERA mot berörd personal.
  - Det är ALLA medarbetares skyldighet och ansvar att omgående meddela rektor om sådant skett.
  - Rektor ansvarar för utredningen om det är personal som har/misstänks för trakasserier eller kränkande behandling av barn/elev.
  - Skriftlig dokumentation sker av rektor.
  - Samtal sker med berörd person.
  - Vid upprepade kränkningar sker en skriftlig tillrättavisning.
  - Sker ännu en kränkning efter en skriftlig tillrättavisning, vidtas andra åtgärder.
-

Personalens kompetensutveckling

För att all personal ska få en god kunskap i de sju diskrimineringsgrunderna tar rektor upp detta vid olika konferenser.

Denna plan är upprättad av:

Rektor och EHT

Sammanställning av uppföljning och utvärdering

Planering/aktivitet	När/ hur ofta?	Hur/när utvärderas?	Ansvarig
Elevhälsoteam(EHT)	En gång/vecka	Diskussioner/juni	Elevhälsoteamet
Trivselenkät fritids	V 5	V 8	Fritids och EHT
Brükarenkät	Januari under vårterminen	I personalgruppen	UBF -centralt utskick
Sociogram	V 43	V 45	
Elevenkät	V 15	V 17	Vuxenteam
Personalenkät	Juni varje läsår	I samband med kvalitetsredovisning	Rektor
EQ/Värdegrund	Kontinuerligt	Diskussioner, juni	All personal
Likabehandlingsplanen presenteras för föräldrarna	Vid första föräldramötet varje läsår		Berörd personal
Likabehandlingsplanen utvärderas	Maj	Diskussioner	EHT/
Hälsosamtal med f-klass, år 2 och 4	1 gång under läsåret	EHT vid behov	Skolsköterska
Klasskonferenser	Varje läsår		Rektor
Överlämningar	Varje vårtermin f-klass, år 3 och 6		Berörd personal och rektor
Elevråd/klassråd	3 gånger/termin		Rektor/klasslärare
”Kanonstart”	Augusti varje läsårsstart	All personal	All personal

(Bilaga 1)

Överenskommelse mellan Ölmstads skolområde och vårdnadshavare/föräldrar för att motverka all form av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Detta är en kortfattad information om Ölmstads skolområdes likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling. Det är också en överenskommelse och ett samarbete mellan hem och skola för att motverka all form av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Inledning

Likabehandlingsplanen/plan mot kränkande behandling gäller för all verksamhet vid Ölmstads skolområde. Det vill säga både förskoleklass, skola och fritidshem.

Syfte

Likabehandlingsplanen/plan mot kränkande behandling syftar till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett ålder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Ölmstads skolområdes deklARATION

All personal vid Ölmstads skolområde tar bestämt avstånd från all form av diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Vi tar också avstånd från trakasserier och annan kränkande behandling. Detta avståndstagande präglar valet av arbetsmetoder och hur vi bygger vår organisation. Vi utbildar oss för att ha så mycket kunskap som möjligt för att tidigt upptäcka och åtgärda diskriminering och annan kränkande behandling. Vi arbetar för att skapa ett öppet och trevligt klimat i skolan där vi bemöter varandra med respekt. Alla barn, elever och vårdnadshavare/föräldrar uppmuntras att uppmärksamma och anmäla alla former av kränkande behandling till skolans personal. Ingen får utsättas för repressalier efter en anmälan. Rektor tar tydligt och konsekvent ställning mot alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Barn och elever uppmuntras och ges möjlighet att aktivt ta del i vårt arbete med likabehandlingsplanen. Denna plan integreras i vårt arbete för att främja likabehandling.

Vi accepterar aldrig någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. När vi upptäcker att detta förekommer, kommer vi med all kraft att se till att det upphör. Vi arbetar med förebyggande insatser mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Definitioner

Diskriminering: ett övergripande begrepp för negativ och kränkande behandling av individer eller grupper av individer utifrån olika grunder.

Kränkande behandling kan delas in i: trakasserier och annan kränkande behandling

Annan kränkande behandling: ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker ett barns eller elevs värdighet.

En kränkning kan vara: fysisk (slag, knuffar), verbal (hot, svordomar, öknamn) psykosocial (utfrysning, blickar, alla går när man kommer) texter och bilder (även som lappar, fotografier, sms, msn och meddelande på olika webbcommunities).

Trakasserier: är en kränkande behandling som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning

Mobbning:

När en eller flera personer under **upprepade tillfällen** under en **längre tid** utsätter en eller flera individer för medvetna destruktiva handlingar och/eller uteslutning.

Förtydligande av definitionen:

Upprepade tillfällen betyder: att mobbningen ska ske flera gånger under en viss tid. Enstaka tillfällen är inte mobbning. **En längre tid** betyder: att det måste äga rum under en tidsperiod som är längre än till exempel en rast eller en dag. Det ska vara en kontinuerlig handling riktad mot en enskild person.

Rutiner/konsekvenser vid diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling

- Samtal med berörda elever enskilt.
- Personal som kan vara klasslärare, speciallärare, skolsköterska, kurator samtalar med berörda vårdnadshavare/föräldrar omgående
- Samtal mellan vårdnadshavare/föräldrar, lärare och barn/elev. Vårdnadshavare/föräldrar kallas till skolan.
- Uppstår det eller vid misstanke om någon form av diskriminering, trakasserier, annan kränkande behandling eller vid upprepade konflikter görs en kartläggning/utredning.
- Vuxenteamet samtalar med berörd/berörda lärare.
- Vuxenteamet/klasslärare samtalar med berörd/berörda elever.

Upphör inte mobbningen händer följande:

1. Barnets/elevens situation diskuteras och bearbetas av EHT.
2. Barnet/elevens situation tas upp i samtal, vilket kan leda till en utredning.
3. Vid behov kontaktas socialtjänsten eller polismyndigheten.

Till vårdnadshavare/föräldrar

- Får du/ni vetskap om att ditt barn blir diskriminerat, trakasserat eller utsatt för kränkande behandling ber vi dig/er så fort som möjligt kontakta skolans personal.
- Får du/ni vetskap om att ditt barn diskriminerar, trakasserar eller utsätter någon för kränkande behandling måste du/ni alltid göra helt klart för barnet att du/ni **inte accepterar** detta. Tala också om att du/ni ser mycket allvarligt på ett sådant beteende. Därefter kontaktas skolan för ett fortsatt samarbete.

För vidare information om Ölmstads skolområdes likabehandlingsplan se respektive skolas hemsida.

(Bilaga 2)

Personalens värdegrund

Vi arbetar tillsammans för att:

Alla barn ska bli sedda!

Alla barn ska få komma till tals så ofta som möjligt.

Se alla barn och ge dem bekräftelse.

Alla barn ska känna sig trygga med all personal.

Alla barn kan lära!

Alla barn kan lära sig enskilt och/eller i grupp med lämplig stimulans utifrån sin egen nivå.

Alla barn kan lära sig men de behöver olika lång tid på sig.

Alla barn kan lära sig med personalens stöd och uppmuntran.

Ha höga förväntningar och visa empati

Ha höga men rimliga förväntningar på barnen.

Vi vill sprida glädje, värme och visa omtanke om barnen.

Vi vill att barnen ska känna förtroende för personalen.

Ha klara gränser och tydlig vuxenroll

Ha tydliga gränser som ger barn, föräldrar och personal trygghet.

Följ enhetens regler och ta ansvar genom att vara vuxna förebilder.

Lära barnen hur konflikter kan redas ut.

(Bilaga 3)

För en god arbetsmiljö med trygghet och studiero har vi följande ordnings- och respekteraregler:

- Utsätt ALDRIG någon för fysiskt eller psykiskt våld.
(t ex kränkande gester, kommentarer).
Tilltala ALDRIG någon med svordomar, fula eller kränkande ord.
- Kom i tid till skolan och var rätt utrustad.
- Alla SKA hjälpas åt med att skapa en god arbetsmiljö som ger trygghet och studiero.
- lämna inte skolans område utan tillåtelse.
- Godis och tuggummi är inte tillåtet.
- Cykling, inlines och skateboardåkning är inte tillåtet på skolgården under pågående verksamhet.
(Fritidshemmet kan ha andra regler).

Respektera regler:

1. Respektera dig själv.

Gör bara det som hjälper dig och andra att uppnå en framgångsrik och hälsosam framtid.

2. Respektera alla människor.

Behandla alla med artighet och rättvisa.

3. Respektera egendom.

Var rädd om skolan, dina egna och andras saker.

När vår överenskommelse inte fungerar arbetar vi så här:

1. Samtal mellan lärare/klassföreståndare och elev. Här sker en dialog. Hur blev det så här?

Om samma sak upprepas flera gånger fortsätter vi så här:

2. Samtal mellan föräldrar, lärare och elev. Kontakt mellan skola och föräldrar tas medan problemet är litet.
3. Samtal mellan elev och någon i EHT.
4. Elevens situation tas upp i ett samtal med berörda föräldrar. I samtalet sker beslut om olika åtgärder och ev start av en utredning.

EHT= Elevhälsoteam

Här ingår rektor, skolsköterska, specialpedagog, kurator och speciallärare.

Vid samtal deltar föräldrar, lärare och någon/ några från EHT deltar.

Vid samtalet kan även specialkompetens utifrån kallas.

Trivselregler för skolskjutsar

På- och avstigning

- I skolan väntar man ovanför trappan tills bilarna/bussarna kommer.
- När bussarna stannat och öppnat dörrarna stiger barnen på en och en.
- Ingen går före i kön.
- Ingen snöbollskastning vid bussarna är tillåten.
- Bussarna är inga "klotterplank".
- Om någon vill stiga av hos en kamrat måste föräldrarna skriftligen meddela chaufförerna.

I bussen

- I bussarna fyller man på bakifrån. Den som stiger på först sätter sig längst bak.
- Det finns inga bestämda platser.
- Säkerhetsbälte används!
- Åksjuka barn lämnar intyg från föräldrarna.
- Väskorna har man under sätet eller i knäet.
- All förtäring i bussen är förbjuden.
- I bussen skall det råda en lugn miljö.

I skolskjutsen gäller även våra Respektera regler!

Fungerar inte ovanstående regler händer följande:

1. Chauffören kontaktar föräldrarna.
2. Chauffören och föräldrarna kommer överens om lämplig åtgärd.

Att kartlägga klassen

(Bilaga 5)

Vad ska samtalen visa?

Allmänt

Hur är stämningen i klassen? Trivseln? Sammanhållningen?

Hierarkin Kung/drottning? Grupp (som hänger på ledaren), någon som inte har det bra?

Hur förhåller man sig till varandra?

Kroppsspråket? (Himla med ögonen, miner, huvudskakningar, blickar mellan varandra)

Skratt, suckar, stön, kommentarer, viskningar?

Tittar bort eller ser nedlåtande på någon?

Hur förhåller sig eleverna fysiskt till den "mobbad"? (drar sig undan, vänder ryggen till)

Vid samtal

Sitt inte mitt emot eleven.

Tala om att du inte tänker berätta det som sägs för någon annan elev.

Anteckna. Skriv datum!

Frågor vid kartläggning av klassen

1. Finns det någon i klassen som brukar bestämma?
2. Finns det någon som brukar hänga på den som bestämmer?
3. Finns det någon i klassen som inte har det bra?
4. Vad kan du göra för henne/honom?
5. Vad kan han/hon bidra med?

Framkommer det att någon i gruppen blir mobbad sker en kartläggning av individen

Att ha personligt samtal med en elev

Tala om för eleven att du inte kommer att tala om vad han/hon sagt.

Visa intresse. Var närvarande. Skapa förtroende.

Förslag på frågor

Berätta hur det känns när du:

- tänker på skolan
- är på väg till skolan
- tänker på klasskamraterna
- tänker på.....(spec. områden)

Fråga inte varför! Be om beskrivning i stället:

- Berätta mer.....
- Är det så här du menar.....
- Är det så här du känner.....

(Bilaga 5)

Ta barnets känslor på allvar:

- Jag förstår att.....
- Självklart att du är .....

Exempel på öppnande frågor om en speciell händelse

- När? Var?
- Vad gjorde/sade de?
- Vilka var där?
- Vem började?
- Vem var värst?
- Om X inte börjat, vad skulle de andra gjort då?
- Vad gjorde du när det hände?
- Hur kändes det när det hände?
- Hur kändes det efteråt?
- Vad är värst av allt detta?
- Vad önskar du mest av allt?

EXEMPEL PÅ ENSKILT SAMTAL MED MOBBAREN

(”Att stoppa mobbning går” Lagerman Anncha och Stenberg Pia sid 54-55
Förlagshuset Gothia, 1995)

Detta samtal utföres av två lärare ur trygghetsgruppen.

Under en lektion hämtas mobbarna en och en till samtal. Det är viktigt att de är totalt oförberedda och inte kan meddela sig med varandra. Kom i förväg överens med den lärare som har lektion med mobbarna. På väg till samtalet ges ingen information, svara bara ”Det får du se” på frågor. Samtalet ska utföras på ostörd plats av två vuxna med pondus. Tala alltid med mobbarna en och en, aldrig när de är två eller flera. Detta är viktigt!

L: Hej Susanne

E: Hej!

L: Vet du varför vi vill tala med dig?

E: Nej.

L: Det gäller Eva i din klass. Några elever är dumma mot henne. Känner du till något om det?

E: Ja, det är några som retar henne ibland.

L: Gör dom något mer?

E: Ja, dom kanske knuffar henne och så.

L: Vi vet det här, och vi vet också att du är med och retar och knuffar Eva. Igår på lunchrasten knuffade du henne och kallade henne CP. Stämmer det?

E: Ja, men dom andra sa CP till henne också.

L: Vi ska tala med dom senare. *Det är inte Eva som berättat det här, utan andra elever.*

Nu ska vi tala om dig. Det här som du gör ser vi mycket allvarligt på. Det kallas för mobbning och det får absolut inte förekomma på den här skolan. Förstår du det?

E: Ja.

L: Vad kan du göra för att mobbningen av Eva ska upphöra?

E: Jag kan sluta vara dum mot henne.

L: Det låter bra. Tror du att du klarar det?

E: Ja, om hon inte retas.

L: Vi ska prata med henne om det. Om hon skulle reta dig vill vi att du kommer till oss istället för att bråka med henne. Klarar du det?

E: Ja.

L: Det tror vi också att du klarar. Finns det något mer du kan göra för att mobbningen av Eva ska sluta?

E: Jag kan säga till de andra att de ska sluta.

L: Mycket bra. Tror du att du klarar det?

E: Ja

L: Det tror vi också. Nu kommer vi att kontrollera dig och de andra i klassen för att se om ni har slutat vara dumma mot Eva. Sedan träffas vi om ett tag för att höra hur det gått. Har du förstätt?

E: Ja

L: Bra. Sedan kan du berätta för dina föräldrar att du varit lite dum mot Eva, men slutat med det nu. Då blir de glada. Om några kompisar frågar vad vi talat om behöver du inte berätta det. Har du förstätt?

E: Ja

L: Bra. Då kan du gå tillbaks. Vi träffas igen om ett tag. Hej då!

E: Hej då!

Det är oerhört viktigt att behandla även mobbaren med respekt trots att man visar fasthet och bestämdhet i samtalet. Mobbaren är ingen ond person utan ett barn som alla andra barn. Samtalet får inte bli hotfullt eller fördömande, bara fast och bestämt.

Sedan har man liknande samtal med de övriga mobbarna i en följd. Det är mycket viktigt att de inte kan tala med varandra mellan samtalen!

Efter några dagar kontrollerar man med offert att mobbningen upphört.

Då går man vidare med uppföljningssamtal.

Med äldre barn behöver man inte göra uppföljningssamtal så omständligt. Det räcker om man ses i korridoren. Med yngre barn bör man sätta sig i lugn och ro på ett ostört ställe.

Exempel på uppföljningssamtal

L: Hej Susanne!

E: Hej!

L: Minns du att vi skulle träffas för att tala om hur det har gått med att sluta vara dum mot Eva?

E: Ja.

L: Hur har det gått tycker du?

E: Det har gått bra.

L: Ja, det tycker vi också. Vi har kollat med kamraterna och Eva själv, och de säger att det har blivit mycket bättre. Stämmer det?

E: Ja, jag har sagt till de andra som var dumma också.

L: Det har du gjort bra. Nu kommer vi att kontrollera att ni fortsätter att vara snälla mot Eva. Om ni klarar det behöver vi inte ha fler samtal.

Klarar du att vara snäll mot Eva i fortsättningen också?

E: Ja, det tror jag.

L: Ja, det tror vi också. Du har ju klarat det här bra. Glöm inte att berätta för dina föräldrar hur duktigt du varit. Då kan du gå. Hej då!

E: Hej då!

Kommentarer

Ställ helst frågor som kan besvaras med ja eller nej.

Låt eleven bekräfta vad du sagt genom att fråga: Har du förstätt?

Tror du att du klarar det? osv.

Fråga aldrig varför! Eleven vet sällan varför den agerar på ett visst sätt.

Utredning vid mobbning

1. Samla fakta

Samla fakta genom samtal med

- klasskamrater (se kartläggning av klassen, bilaga 5)
- all personal som kommer i kontakt med den utsatte
- mobbningsteamet
- övriga som kan bidra med kunskaper (idrottsledare/tränare, föreningar)
- den drabbade: Försiktig kontakt! Hämta inte denne i sitt klassrum. Man kan till exempel låta skolsköterskan kalla på den utsatte för en "underökning". Man kan också kalla föräldrarna efter skoltid tillsammans med eleven för ett samtal.

2. Analysera

Är det mobbning, eller en konflikt (se definition mobbning se s.1 likabehandlingsplanen)?

När man tagit reda på tillräckligt med fakta kring mobbningen kan samtalen med mobbarna inledas.

3. Åtgärda

Samtal med mobbarna

Två vuxna har enskilda samtal (en talar och en antecknar) med 1)ledaren 2)medlöparna.

Ingen förvarning!

Se till att dessa inte träffas innan detta första samtal är klart.

Placera mobbaren framför en av er.

Sitt gärna en kort stund och betrakta mobbaren under tystnad. Börja därefter samtalet med:

- Vi har haft ögonen på dig.....

Säg sedan

- Vi vet vad du håller på med!
- Vi vet att du har... (räkna upp vad mobbaren har gjort)
- Vi tar helt avstånd från...

Tala om vad ni vet så att mobbaren inte har någon chans att slingra sig.

Tala om vad skolan anser om mobbning

Var noga med att aldrig gå in på personangrepp! Betona att det är elevens beteende som vi tar avstånd från- inte eleven som person.

Tala därefter om vad skolan tänker göra

- Vi kommer att göra allt för att mobbningen ska upphöra och vi kommer inte att ge oss!

Fråga mobbaren vad han/hon ska göra

Fordra konkreta förslag, acceptera inte "Jag kan väl sluta då"

(Bilaga 8)

Upprätta ett kontrakt/överenskommelse

Det ska vara specificerat och tydligt.

Exempel ” Jag lovar att inte kalla X för...

Det ska stå jag lovar att. Det får inte stå, jag ska försöka att.

Skriv bara en eller två punkter. Det blir lättare att följa. Efter hand kan kontraktet fyllas på.

Säg sedan

- Alla på skolan kommer att ha ögonen på dig tills vi ses igen!

Boka en ny tid

Be eleven att berätta hemma

Samma samtal med medlöparna

Kontakt med hemmen

Kontakt med hemmet är viktigt. Undantag kan göras om skolan så tycker.

Uppföljning

Tiden för nästa samtal avgörs från fall till fall.

(Bilaga 9)

Anmälan om kränkande behandling

enligt Skollagen 6 kap 10 §

Elevens namn	Födelsedata (6 siffror)
Förskola/skola/enhet	Klass/grupp

Vad påstås ha hänt?

- Kränkande behandling
 Trakasserier
 Sexuella trakasserier

Berörda

- Elev och elev
 Personal och elev

Datum för händelsen:

_____	_____
Datum	Underskrift/underskrifter
_____	_____
	Namnförtydligande

Anmälan om kränkande behandling till huvudmannen

- Utredning har påbörjats

_____	_____
Datum	Underskrift förskolechef/rektor/kulturskolechef/chef områdesenhet
_____	_____
	Namnförtydligande förskolechef/rektor/kulturskolechef/chef områdesenhet

Skickas till:
 Diariet
 Utbildningsförvaltningen
 Box 1002
 561 24 Huskvarna

Uppföljning huvudmannen

- Uppföljning genomförd

_____	_____
Datum	Underskrift
_____	_____
Titel	Namnförtydligande

Konflikthanteringsplan Ölmstad skolområde

2012-11-13

Konflikthanteringsplan

En konflikt uppstår vid en sammanstötning, kollision eller annan oförenlighet mellan mål, intresse, synsätt, värderingar, grundläggande behov eller personlig stil. För att förstå människors känslor, föreställningar, attityder, upplevelser och handlingsval måste vi också känna till vad han eller hon tar med sig in i situationen. Detta är en tänkbar förklaring till att vi reagera så olika i konfliktsituationer och att några situationer blir konfliktsituationer endast för vissa personer.

Syfte

Genom att lyfta och tydliggöra hur vi arbetar med och ser på konflikter vill vi att barnen/eleverna på Ölmstad skolområde ska hitta nya möjligheter till konflikthantering. Konflikter ser vi som något i grunden positivt och utvecklande i den demokratiska processen. Man lär sig att se saker från olika perspektiv. Om man arbetar igenom en konflikt på ett genomtänkt och/eller medvetet sätt och använder de metoder som vi föreslår bör det leda till nya infallsvinklar, kreativitet och personlig utveckling.

Att själv ta ansvar för sin tillvaro – att vara assertiv

Att vara assertiv är motsatsen till att vara ”submissiv” (under/eftergiven). När man är assertiv tar man ansvar för sin egen tillvaro och handlar utifrån sina egna intressen, vågar hävda sig själv och sin rätt utan att för den skull trampa på andra. Den som ser positivt på sig själv ser också positivt på andra människor och på sin omgivning. Att träna assertiv kommunikation kan därför vara ett av de bättre sätten att klara av såväl konflikter som härskartekniker i sin omgivning.

Kort sagt betyder assertion att man agerar utifrån sina egna intressen, att man vågar stå för sina åsikter, kan uttrycka sina känslor och i övrigt utöva sina personliga rättigheter – utan att kränka andra.

Det vi uppfattar som beteendeproblem hos barnet handlar nästan alltid om beteenden i relationer med andra människor. Det är viktigt att försöka se sin egen roll i samspelet och på vilket sätt man själv kan bidra till en förändring. (Davner, 1998)

Förhållningssätt/klimat

Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan främja jämställdhet mellan könen, aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. 1 kap § 2 lag (1999:886)

Därför ska vi...

- **Lyssna på och respektera varandra**
- **Fokusera på det positiva och se styrkorna hos alla barn/elever**
Den som verkar inom skolan skall främja jämställdhet och motverka kränkningar. Vi agerar professionellt och lyfter fram det positiva istället för det negativa.
- **Använd frågor istället för tillsägelser**
*Exempel på frågeställningar kan vara: vad var det som hände? Hur tänker du nu?
Hur kändes det?*
- **Vi går aldrig förbi en konflikt eller struntar i någon som är ledsen!**
- **Vi bekräftar barnen känslor**
Exempel på bekräftelse kan vara: ”Jag ser att du är arg”, ”jag förstår att det gjorde ont”
- **Markera tydligt vad vi inte accepterar**
Exempelvis våld, mobbing, svordomar och könsord
- **Vi ogillar handlingen och/eller beteendet, inte personen**

Förebyggande arbetssätt och metoder

- **Att lära barnen hur man uttrycker sig utan att såra andra personer** (t.ex. När jag..., Känner jag mig..., Jag skulle vilja att...).
- Ett exempel på övning kan vara: kompisamtal – där eleverna en gång i veckan får tillfälle att prata om de konflikter och andra känslor, som de antingen har löst själva eller varit med om. Samtalen leds av en eller två lärare.*
- **Hjälpa barnet/eleven i att se sin egen roll i situationer**

Exempel på frågeställningar kan vara: Vad sa du? Hur reagerade du? Kunde du göra på ett annat sätt?

- **Stötta barnet/eleven i hur man kan sätta ord på sina känslor och känna igen känslor,**

Ett exempel på övning kan vara: känslor-charader, där man skriver ner olika känslor som arg, irriterad, frustrerad, ledsen, sur, glad, rädd, orolig, lugn, eftertänksam m.fl. på små kort. Gör flera kort med samma känsla på så att det finns tillräckligt med kort till gruppen. Vik korten och lägg dem i en glasburk. Låt varje elev ta ett kort. Låt sedan varje elev visa hur de ser ut när de uttrycker känslan som kortet beskriver. För en dialog om känslorna och om man kan uttrycka dem på ett annat sätt.

- **Gå fram till den man vill prata med istället för att skrika från avstånd**
- **Värderings- och samarbetsövningar**

Ett exempel på övning kan vara: Två elever sitter mitt emot varandra med ansiktet vänt mot varandra. Först berättar den ena eleven om en händelse och hur hon/han kände sig under händelsen. Därefter återberättar den andra eleven vad hon/han har hört den första eleven säga. Vi kan nu höra om vi har förstått varandra eller om berättelsen behöver korrigeras.

- **Kompismassage**
- **Olika aktiviteter med sina faddrar**

Exempel på aktivitet kan vara: femkamp, tipspromenad, poängjakt m.fl.

- **Lära-känna-lekar över åldersgränserna**

Exempel på lek kan vara: namnlek i ring – alla barnen sitter i en ring. Ett barn börjar med att säga "hej jag heter" och nämner sitt namn. Nästa barn gör samma sak men hon/han säger "hej jag heter... och det här är..." och nämner den föregående namn. Man låter varje barn gå igenom samma procedur men efter varje självpresentation så skall man rabbla upp alla de föregående namnen också.

När en konflikt inträffar

- 1. Börja med att utvärdera situationen genom att ställa frågor till dem som är inblandade.**

Exempel på frågeställningar kan vara: Vad var det som hände? Varför blev det så? Hur kändes det?
- 2. Ge tid till att utreda i konflikten.**

Detta är inte alltid lätt då tiden rullar på och lektioner behöver påbörjas. Försök att hitta en lösning så att konflikten kan bli grundligt utredd.
- 3. Om man känner att situationen är för svår att utreda själv, ta hjälp av en vuxen till.**
- 4. När alla har sagt sitt fokusera på ”hur går vi vidare”?**

Ex. Om konflikten går att lösa, låt då eleverna själva komma med förslag om hur det vill gå vidare. Lyssna på deras förslag och bestäm något tillsammans med dem. Om konflikten kvarstår, förklara för eleverna att man kan vara överens om att vara oense men att man alltid måste respektera varandra.
- 5. Det är viktigt att inte döma utan ge konstruktiv ”feed back”**

Exempel:

  - a. Erbjud din feedback.**

Fråga; ”Är du intresserad av att få feedback om hur jag uppfattade situationen?”
  - b. Börja med att bekräfta det som var bra! Tänk på att använda ”och” i din kommunikation. Det handlar om retorik och hur du framställer det du vill säga. Meningen ”Det här gjorde du bra... men...” andas negativitet. ”Det här gjorde du bra... och...” öppnar däremot upp situationen och skapar inte samma tryck på mottagaren.**
  - c. När du använder ordet ”och” som en brygga över till den feedback som du misstänker kan tas emot negativt, kan du gärna fortsätta med en fråga för att öppna upp för diskussion. ”... och har du tänkt på vad som skulle hända om du gjorde så här istället?”. På det viset får mottagaren chansen att själv tänka igenom sitt beteende. Kanske kommer han eller hon till egna insikter med din hjälp?**
  - d. Hjälpe eleven att identifiera specifika åtgärder som leder till utveckling. Kanske behöver han eller hon utbildning eller träning inom vissa områden? För en dialog kring dessa frågor så att eleven känner sig trygg och att han/hon förstår.**
  - e. Agera ansikte mot ansikte. Och var alltid helhjärtad i det du gör och säger. Du har allt att vinna på en ärlig och rak kommunikation, även om den bitvis känns tung. Tänk på att motgångar stärker!**
- 6. Om de inblandade är för upprörda för en lösning dela på dem för att prata enskilt med var och en. Ge dem tid att lugna ner sig, ta sedan upp ämnet igen.**

Implementering

För att detta skall vara ett dokument som används aktivt i det pedagogiska arbetet krävs det diskussioner i olika former i vår verksamhet. Det behöver ske kontinuerligt för att få en samsyn på konflikter och konflikthantering. Det görs vid arbetslagsplaneringen. Vi diskuterar olika konflikter och konflikthanteringssituationer.

Viktigt är också att personalen vid Ölmstad och Örserums skolor får kompetensutvecklingsmöjligheter inom området konflikter och konflikthantering. Man kan bjuda in någon som föreläser om konflikt och konflikthantering. Man kan också kompetensutvecklas genom att hela arbetslaget/skolan läser en gemensam bok som sedan diskuteras.

Hur får vi samsyn?

Vi får samsyn i konflikthantering genom kompetensutveckling, litteratordiskussioner och öppen konversation vid olika planeringstillfällen.

Vi får samsyn då vi känner väl till skolans styrdokument så att vi har med oss det i vårt dagliga arbete.

Vi får även samsyn då vi strävar efter att förhålla oss professionellt i olika konfliktsituationer.

För pedagogen

Genomtänkt och/eller medvetet beteende i konfliktsituationer

Välj en öppen och icke-försvarsinriktad problemlösningstrategi. Lyssna på ett öppet sätt, kommunicera uppriktigt utan att lägga skuld på någon och provocera inte avsiktligt någons känslor. Definiera i stället frågeställningarna och de intressen som finns. Sök efter kreativa lösningar på problemen - lösningar som på ett tillfredsställande sätt tillgodoser alla parter intressen.

Inrikta diskussionen på vars och ens intressen och inte på personerna. Kommunicera öppet och ärligt vilka dina behov är och vad som är angeläget för dig. Inrikta dig på att hitta lösningar som gör att ni båda blir nöjda. Se upp för allt som kan hota förtroendet er emellan och er långsiktiga relation.

Tips

1. Slappna av. Ta ett djupt andetag. Kom ihåg att du vill ha ett bra samspel. Det är problemet som är frågeställningen, inte du själv. Det här handlar inte om vem du är. Kom ihåg: hård i sakfrågorna, men mjuk med människorna.
2. Var tydlig med att du vill prata om problemet. Var tydlig med vilka dina behov är och vad som är angeläget för dig. Gör klart att du vill att ni ska komma fram till en lösning som är tillfredsställande för båda parter.
3. Lyssna först. Be den andre att tala om för dig hur han/hon ser på situationen eller problemet, Om han/hon vill att du ska berätta först ..... gör det.
4. Tillämpa "verkligt lyssnande" Återge den andra personens förslag och känslor med dina egna ord. Säg t.ex. "Det ligger alltså i ditt intresse att ..." , "Så här ser du på saken ..." eller "Det här är vad jag hör dig säga ..."
5. Ta ansvar för samtalsklimatet. Undvik att värdera (positivt eller negativt) den andres uppfattningar eller ståndpunkter. Håll tillbaka dina egna försvar.
6. Prata på ett sätt som stämmer med ditt kroppsspråk.
7. Stäm av dina antaganden. Ställ t.ex. följdfrågor som:
  - Hur kom du fram till den uppfattningen?
  - Vad fick dig att tro det?
  - Berätta mera hur du ser på det?
  - Hur kom du fram till den slutsatsen?

Litteraturförslag

Ellmin, Roger (2008), *Konflikthantering i skolan*, Stockholm: Natur & Kultur

Glistrup, Karen (2005), *De barn inte vet har de ont av*, Stockholm: Runa förlag

Hakvoort, I. & Friberg . B. (2011), *Konflikthantering i professionellt lärarskap*, Malmö:
Gleerups Utbildning AB

Hundeide, Karsten (2001), *Vägledande samtal*, Stockholm: Rädda barnen

Imsen, Gun (2006), *Elevens värld*, Lund: Studentlitteratur

Målberg . K. & Sjöblom . M., (2001), *Lösningssinriktad pedagogik*, Falun: Mareld

Raundalen, Magne (1997), *Empati och aggression*, Lund: Studentlitteratur